

ข้อมูลจังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๗๘๕ กิโลเมตร ทิศเหนือติดต่อกับ ประเทศสหภาพพม่าและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันออก ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดพะเยาและลำปาง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศสหภาพพม่าและจังหวัดเชียงใหม่พื้นที่จังหวัดเชียงรายมีทั้งสิ้น ๑๑,๖๗๘.๓๖๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๗,๒๙๘,๙๘๑ ไร่ ในปี ๒๕๔๒ มีพื้นที่ป่าไม้จำนวน ๒,๓๖๕,๙๖๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔๒ ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ป่าไม้แบ่งออกเป็น ๖ ประเภท อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชุมชน และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

ประชากรในจังหวัดเชียงราย

ประชากร ณ ปี ๒๕๔๙ รวมทั้งสิ้น ๑,๐๐๓,๑๗๔ คน เป็นชาย ๔๙๙,๘๔๔ คน หญิง ๕๐๓,๓๓๐ คน หน่วยงานปกครองจังหวัดเชียงรายแบ่งหน่วยปกครองออกเป็นส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาค ๒๗ หน่วยงาน ส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ๘๕ หน่วยงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่งเทศบาลนคร ๑ แห่งเทศบาลตำบล ๒๕ แห่งองค์การบริหารส่วนตำบล ๑๒๐ แห่งอำเภอ ๑๘ อำเภอ ๑๒๔ ตำบล ๑,๗๓๘ หมู่บ้าน

ประวัติเมืองเชียงราย

เมืองเชียงรายมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เป็นที่ตั้งของหิรัญนครเงินยางเชียงแสน ซึ่งเป็นนครหลวงก่อนการกำเนิดอาณาจักรล้านนา มี "คำเมือง" เป็นภาษาท้องถิ่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งด้านศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในรูปแบบล้านนา ไทใหญ่ ไทเขิน และไทลื้อจากสิบสองปันนาผสมผสานกัน นอกจากนี้จังหวัดเชียงรายยังขึ้นชื่อว่าเป็น "เมืองศิลปะ"

พงศาวดารโยนกว่า พญามังรายสร้างขึ้น ณ ที่ซึ่งเดิมเป็นเวียงไชยนารายณ์ เมื่อ พ.ศ. ๑๘๐๕ และครองราชสมบัติอยู่ ณ เมืองเชียงรายจนถึง พ.ศ. ๑๘๓๙ จึงไปสร้างเมืองเชียงใหม่ขึ้นในท้องที่ระหว่างดอยสุเทพกับแม่น้ำปิง และครองราชสมบัติอยู่ ณ เมืองเชียงใหม่จนถึง พ.ศ. ๑๘๕๔ ส่วนตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ระบุว่า พญามังรายทรงเสด็จตามช้างมาทางทิศตะวันออกแล้วเห็นชัยภูมิเหมาะแก่การสร้างเมืองริมฝั่งน้ำแม่กก จึงสร้างเป็นเวียงล้อมรอบดอยจอมทองไว้ในปี พ.ศ. ๑๘๐๕

สมัยล้านนาภายใต้การปกครองของสยามในปี พ.ศ. ๒๓๘๖ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชานุญาตให้เจ้าหลวงเชียงใหม่พื้นฟูเชียงรายขึ้นใหม่ ภายหลังเมืองเชียงรายได้เป็นส่วนหนึ่งของมณฑลพายัพ กระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงมีประกาศกระทรวงมหาดไทย ยกฐานะเมืองเชียงรายเป็นเมืองจัตวามณฑลพายัพ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ เมืองเชียงแสน เมืองเชียงราย เมืองฝาง เวียงป่าเป้า เมืองพะเยา อำเภอแม่ใจ อำเภอดอกคำใต้ อำเภอแม่สรวย อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงของ ตั้งเป็นเมืองจัตวาเรียกว่าเมืองเชียงรายอยู่ในมณฑลพายัพ และจัดแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๐ อำเภอ

สัญลักษณ์ประจำจังหวัดเชียงราย

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด คือ รูปช้างสีขาวยุติเมฆ

เมื่อพญามังรายได้ทรงรวบรวมหัวเมืองฝ่ายเหนือในอาณาจักรรอบ ๆ ได้แล้ว จึงทรงกรีธาทัพไปแสดงฝีมือในการยุทธต่อหัวเมืองฝ่ายใต้ลงมา จึงได้ไปรวมพล ณ เมืองลาวกู่เต้า และหมอบถวายได้นำช้างมงคลของพญามังรายไปทอด (ผูก) ไว้ในป่าห้วยดอยทิศตะวันออกพลัดหายไป พญามังราย จึงได้เสด็จติดตามรอยช้างไปจนถึงดอยทองริมแม่น้ำกกนที ได้ทัศนากการเห็นภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม อุดมสมบูรณ์เป็นชัยภูมิที่ดี จึงได้สร้างเมืองใหม่ ขึ้นในที่นั้น ให้ก่อปราการโอบเอาดอยจอมทองไว้ในท่ามกลางเมือง ขนานนามเมืองว่า “เวียงเชียงราย” ตามพระนามของพญามังรายผู้สร้าง เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๑๘๐๕ ดังนั้น จึงได้นำรูปช้างสีขาวยุติเมฆแห่งความรุ่งเรือง

ดอกไม้ประจำจังหวัด ดอกพวงแสด

ต้นไม้ประจำจังหวัด กาสะลองคำ

อักษรย่อ ชร.

คำขวัญประจำจังหวัด

“เหนือสุดในสยาม ชายแดนสามแผ่นดิน ถิ่นวัฒนธรรมล้านนา ล้ำค่าพระธาตุดอยตุง”

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๙ องศาเหนือ ถึง ๒๐ องศา ๓๐ ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ ๙๙ องศา ๑๕ ลิปดา ถึง ๑๐๐ องศา ๔๕ ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๗๘๕ กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ประเทศสหภาพพม่าและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดพะเยาและลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศสหภาพพม่าและจังหวัดเชียงใหม่

แนวเขตชายแดนติดต่อกับประเทศพม่า ด้านอำเภอแม่จัน แม่สาย แม่ฟ้าหลวง และเชียงแสน รวม ๑๓๐ กิโลเมตร แยกเป็นแนวภูเขา ๑๐๐ กิโลเมตร แนวแม่น้ำสาย ๑๐ กิโลเมตร และแนวแม่น้ำรวก ๒๐ กิโลเมตร แนวเขตชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีระยะทาง ๑๘๐ กิโลเมตร โดยเป็นแนวแม่น้ำโขง ๙๐ กิโลเมตร และแนวภูเขา ๙๔ กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ

เชียงรายมีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงในทวีปตอนเหนือ (North Continental Highland) มีพื้นราบสูงเป็นหย่อมๆ ในเขตอำเภอแม่สรวย เวียงป่าเป้า และเชียงของ บริเวณเทือกเขาจะมีความสูงประมาณ ๑,๕๐๐ - ๒,๐๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล บริเวณส่วนที่ราบตามลุ่มแม่น้ำสำคัญในตอนกลางของพื้นที่ ได้แก่ อำเภอพาน เมือง แม่จัน แม่สาย เชียงแสน และเชียงของ มีความสูงประมาณ ๔๑๐ - ๕๘๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล

ลักษณะภูมิอากาศ

อุณหภูมิ ในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๔๘ จังหวัดเชียงรายมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีอยู่ระหว่าง ๓๓.๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ๓๘.๘ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ และวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละ ๑,๗๖๘ มิลลิเมตร มากที่สุดในปี ๒๕๔๔ จำนวน ๒,๒๘๗.๖๐ มิลลิเมตรน้อยที่สุดในปี ๒๕๔๖ จำนวน ๑,๔๐๔.๑๐ มิลลิเมตร จำนวนวันที่มีฝนตกเฉลี่ย ๑๔๓ วันต่อปี

ฤดูหนาว (พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์) จังหวัดเชียงรายมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๑๕.๐ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด ๘.๐ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๔

ทรัพยากรป่าไม้

พื้นที่จังหวัดเชียงรายมีทั้งสิ้น ๑๑,๖๗๘.๓๖๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๗,๒๙๘,๙๘๑ ไร่ ในปี ๒๕๔๒ มีพื้นที่ป่าไม้จำนวน ๒,๓๖๕,๙๖๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔๒ ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ป่าไม้แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

อุทยานแห่งชาติ (National Park) มีอยู่ ๓ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติดอยหลวง เนื้อที่ ๗๓๑,๒๕๐ ไร่ อุทยานแห่งชาติขุนแจ มีเนื้อที่ ๑๖๘,๗๕๐ ไร่ อุทยานแห่งชาติแม่ปืม มีเนื้อที่ ๒๒๗,๓๑๒ ไร่ ทายานแห่งชาติลำน้ำกก มีเนื้อที่ ๔๖๗,๑๘๕ ไร่

วนอุทยาน (Forest Park) เป็นแหล่งธรรมชาติที่รัฐจัดไว้ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชน และสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด ในจังหวัดเชียงรายมีวนอุทยานทั้งหมด ๑๐ แห่ง

สวนรุกขชาติ (Arboretum) จังหวัดเชียงรายมีสวนรุกขชาติเพียงแห่งเดียว คือ สวนรุกขชาติโป่งสไล อำเภอมือ มีพื้นที่ ๖๖๘.๗๕ ไร่ พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่เป็นไม้สักขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นป่าเดิมที่เหลืออยู่และมีการปลูกต้นไม้อื่นๆ แทรกบ้าง

ป่าสงวนแห่งชาติ (National Reserved Forest) จังหวัดเชียงรายมีป่าสงวนทั้งหมด ๓๐ แห่ง มีพื้นที่รวม ๔,๔๘๕,๙๖๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๔๖ ของพื้นที่จังหวัด

ป่าชุมชน (Community Forest) ป่าชุมชนเป็นป่าธรรมชาติที่ชาวบ้านได้ช่วยกันป้องกันรักษาเอาไว้สำหรับเป็นแหล่งซับน้ำและใช้สอย ปัจจุบันมีการสร้างป่าชุมชนขึ้นในพื้นที่สาธารณะ เพื่อใช้ประโยชน์ของชุมชน

พื้นที่อุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงราย

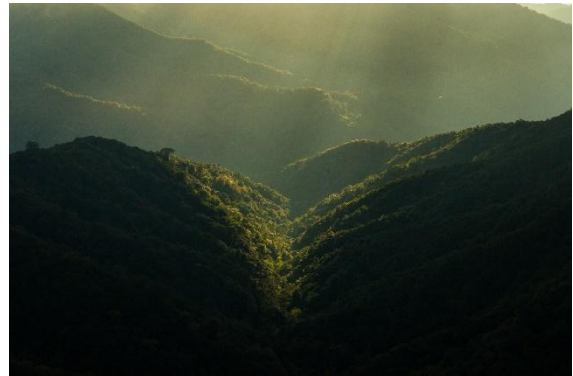
อุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง – ขุนน้ำนางนอน

อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า

อุทยานแห่งชาติลำน้ำกก

อุทยานแห่งชาติขุนแจ

อุทยานแห่งชาติดอยหลวง

ทรัพยากรน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดเชียงราย มีแม่น้ำสายสำคัญในพื้นที่จังหวัด ๗ สาย ดังนี้

แม่น้ำกก มีต้นกำเนิดในประเทศพม่าไหลเข้าสู่ประเทศไทย ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ผ่านอำเภอเมือง เชียงราย อำเภอเวียงชัย อำเภอแม่จัน กิ่งอำเภอดอยหลวง อำเภอเชียงแสน ไหลสู่

แม่น้ำโขง รวมความยาวประมาณ ๑๔๕ กิโลเมตรแม่น้ำโขง ไหลผ่านอำเภอเชียงแสนที่บ้านสบรวก (บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ) ผ่านอำเภอเชียงของและอำเภอเวียงแก่น แล้วไหลเข้าประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวรวมความยาวประมาณ ๙๔ ก.ม.

แม่น้ำอิง ความยาวที่ไหลผ่านจังหวัดประมาณ ๑๐๐ ก.ม. ต้นน้ำเกิดจากส่วนด้านใต้ของหนองเล็งทรายก่อนเข้ากว๊านพะเยาไหลผ่านอำเภอเทิงไปบรรจบกับแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงของ

แม่น้ำคำ ต้นกำเนิดในเขตอำเภอแม่ฟ้าหลวง ไหลผ่านอำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำโขงรวมความยาวประมาณ ๘๕ ก.ม.

แม่น้ำลาว ต้นกำเนิดในท้องที่อำเภอเวียงป่าเป้า ไหลผ่านอำเภอแม่สรวย อำเภอพาน อำเภอเมือง เชียงราย อำเภอเวียงชัย ไปบรรจบกับแม่น้ำกกที่เขตท้องที่อำเภอเวียงชัยรวมความยาวประมาณ ๑๑๗ ก.ม.

แม่น้ำสาย เป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ ไหลผ่านประเทศไทยบริเวณอำเภอแม่สาย เป็นเส้นแบ่งเขตแดน ระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า มีน้ำไหลตลอดปีสามารถนำน้ำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้

แม่น้ำรวก มีต้นกำเนิดจากประเทศพม่า ผ่านอำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน เป็นแม่น้ำสายสั้น เป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างประเทศไหลไปบรรจบกับแม่น้ำโขงที่บ้านสบรวก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน (บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ)

นอกจากแม่น้ำสายสำคัญ ๗ สาย ซึ่งมีปริมาณน้ำมากในหน้าฝน และต้นในหน้าแล้งแล้ว ในจังหวัดเชียงรายยังมีหนองน้ำ ร่องน้ำ ลำน้ำเล็ก ๆ เช่น แม่น้ำจัน แม่น้ำปรง และอ่างเก็บน้ำ อีกมากมาย ประมาณว่าทั้ง ๑๖ อำเภอ และ ๒ กิ่งอำเภอ มีแหล่งน้ำ

รวมไม่น้อยกว่า ๑,๑๗๙ แห่ง รวมเป็นพื้นที่ผิวน้ำทั้งสิ้น ๑๖๗,๖๕๗.๗๕ ไร่

ทรัพยากรธรณี แหล่งแร่ที่พบในจังหวัดเชียงราย

ประกอบด้วย ทั้งสแตน แร่ทั้งสแตนเป็นแร่ที่พบในเทือกเขาด้านตะวันตกของจังหวัด ในเขตอำเภอแม่สรวย และเวียงป่าเป้า ซึ่งอาจเกิดเป็นแหล่งแร่อิสระเช่นซีไลต์และซุลแฟรม หรืออาจเกิดรวมกับแร่อื่น ๆ เช่น ดีบุก และพลวง ดีบุกและพลวง แร่ทั้งสองประเภทเป็นแร่ในกลุ่มโลหะพื้นฐาน อาจเกิดร่วมกับแร่ทั้งสแตนมีอยู่มากในเทือกเขาด้านตะวันตก เช่นกัน แต่มีปริมาณและการผลิตน้อยกว่าทั้งสแตน แมงกานีส เป็นแหล่งแร่ที่มีขนาดเล็ก เคยมีการผลิตในเขตอำเภอเทิง ปัจจุบันมีแปลงประทาน ในเขตอำเภอพญาเม็งราย แต่ไม่มีการผลิต ไพโรฟิลไลต์ และกัลก์ เป็นแร่ที่พบกระจายในเขตอำเภอเทิงและเชียงของ แต่ไม่มีการผลิต ดินขาว และบอลเคลย์ เป็นแร่ที่พบกระจายในอำเภอเวียงป่าเป้า มีผลผลิตจำนวนน้อย ปัจจุบัน ยังคงมีการผลิตบอลเคลย์จากเหมืองเพียงแห่งเดียว หินปูนอุตสาหกรรม เป็นหินปูนที่ใช้ในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ใช้ทำปูนขาวสำหรับอุตสาหกรรมฟอกหนัง และอุตสาหกรรมน้ำตาล มีการผลิตหินปูนในเขตอำเภอเมืองและเวียงชัย

ลักษณะการปกครอง

หน่วยการปกครอง

จังหวัดเชียงรายแบ่งหน่วยปกครองออกเป็น
 ส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาค ๒๗ หน่วยงาน
 ส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ๘๕ หน่วยงาน
 ส่วนราชการสังกัดส่วนท้องถิ่นได้แก่

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง
- เทศบาลนคร ๑ แห่ง
- เทศบาลตำบล ๒๕ แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล ๑๒๐ แห่ง
- อำเภอ ๑๘ อำเภอ ๑๒๔ ตำบล ๑,๗๓๘ หมู่บ้าน

ลำดับ	อำเภอกิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	สภา	ระยะทาง
				นคร	ตำบล		ตำบล	จาก อำเภอถึง จังหวัด กม.
๑	เมืองเชียงราย	๑๖	๒๒๘	๑	๑	๑๕	-	-
๒	เชียงของ	๗	๑๐๑	-	๒	๖	๑	๑๔๕
๓	เวียงป่าเป้า	๗	๙๒	-	๒	๗	-	๙๑
๔	เทิง	๑๐	๑๕๒	-	๒	๑๐	-	๖๔
๕	ป่าแดด	๕	๕๘	-	๒	๕	-	๕๒
๖	พาน	๑๕	๓๒๓	-	๑	๑๕	-	๔๗
๗	เวียงชัย	๕	๗๑	-	๑	๕	-	๑๒
๘	แม่จัน	๑๑	๑๓๘	-	๒๔	๙	-	๒๘
๙	เชียงแสน	๖	๗๐	-	๑	๖	-	๖๐
๑๐	แม่สาย	๘	๘๘	-	๒	๘	-	๖๓
๑๑	แม่สรวย	๗	๑๒๘	-	๒	๗	-	๖๒
๑๒	พญาเม็งราย	๕	๖๙	-	๑	๕	-	๔๘
๑๓	เวียงแก่น	๔	๔๑	-	-	๔	-	๑๕๐
๑๔	ขุนตาล	๓	๕๕	-	๑	๓	-	๖๓
๑๕	แม่ฟ้าหลวง	๔	๗๖	-	-	๔	-	๖๕
๑๖	แม่ลาว	๕	๖๓	-	๒	๕	-	๑๙
๑๗	กิ่ง อ.เวียงเชียงรุ้ง	๓	๔๓	-	๑	๓	-	๔๕
๑๘	กิ่ง อ.ดอยหลวง	๓	๓๘	-	-	๓	-	๔๐
	รวม	๑๒๔	๑๘๓๔	๑	๔๕	๑๒๐	๑	

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย